

46/1230

IX. 14. Róberty K.

A SZÍNHÁZAK MŰSORTÁV. AZ 1951/52-es SZÍNHÁZI ÉVADRA.

Az elmúlt évadhoz képest az idei színházi konstrukcióban két jelentős változás van:

A./ Kibővültek a budapesti színházak együttesei. Ez lehetővé teszi:

1./ a színészekkel való könnyebb gazdálkodást, ezáltal meg kell egyszerűsödni elsősorban a film, valamint a szinkron- és rádió- egyeztetésnek. Megköveteli ez azonban a színházaktól a költés szerkezetének fokozott bevezetését, kifejezetten azzal a céllal, hogy a szükséges színészeket a filmhez lehetőség szerint fel tudjuk szabadítani, - a filmgyártástól pedig megköveteli az új színészekkel való fokozott próbálkozást.

2./ Több bemutató és szélesebb repertoár, változatosabb műsorpolitika szervezését.

B./ Megváltozott egyes színházak profilja, a Belvárosi és a Vidám Színház megszűnt. Az új konstrukció tisztább színház-profilokat hozott létre. Színházaink tervezett profilja a jövő évadra a következő:

1./ A Nemzeti Színház a volt Magyar Színház helyett a volt Belvárosi Színházban szervezi kamaraszínházát: Katona József Színházat. Műsorprofil szempontjából ez a Nemzeti Színház a Nemzeti tavalyi évadjához hasonlóan és ugyanazzal a profillal egy színháznak tekintendő, mégis ezzel a különbséggel, hogy fokozottan kötelezővé tesszük új magyar darabok bemutatását, a Kamaraszínház esetében esetleg fiatal drámaírók munkájának felhasználását is.

2./ A Madách Színház / volt Magyar Színház épületében/ a Nemzetivel hasonló profillal, távlatában mint a Nemzeti Színház elsősorban szóhajóként versenytársa működik.

3./ A Honvéd Színház /a Víg Színház volt épületében, valamint két vidékre járó társulattal/ feladata a honvédség nevelése. Ezt a profilt azonban nem szabad szűken értelmeznünk. A budapesti Honvéd Színház a nem honvéd dolgozó közönség színháza is. Ettől függetlenül is azonban óvakodni kell attól, hogy műsora egészében katonai tematikájú legyen. A Honvéd Színház feladata a többi színháznál fokozottabban a minden téren való helytállásra és hősiességre nevelés. Vidéki társulatok, részben a budapestitől eltérő műsorral, kizárólag a katonai alakulatokat látják előadásokkal.

4./ Ifjúsági Színház. Ez a színház tavaly legkevésbé tudta profilját kialakítani. Nem az a feladata, hogy darabjai témáját szűk értelemben a fiatalság életéből vegye. Feladata ifjúságunk nevelése a Párthoz és a népi demokráciához való hűségre, harcosságra, műveltségre emelése stb. Így pl. feladatának látjuk az ifjúság irodalmi nevelését is, pl. könnyen népszerűvé váló klasszikusok előadásával, stb.

- 5./ Uttörő Színház. Prózái színházaink közül viszonylag a legtitesebb profilt az a színház al kitotta ki. Profilja ugyanazin a vonalon továbbfejlesztendő.
- 6./ Fővárosi Operett Színház. Eddigi profil.
- 7./ Állami Babszínház. Eddigi profil, melletteknak való műsor bővítésével.
- 8./ Baluszínház. A Kollégium külön tárgyalja.
- 9./ A vidéki színházak száma idén eggyel szaporodott. Az eddigi 6 színház mellett Szolnok és Békéscsaba részére új színház alakult, a volt Szolnok-Kecskeméti színház Kecskemétet, Ceglédet és Baját, illetve a Duna-Tisza közet, főleg déli részét látja el műsorral.

Vidéki színházaink lényegében a budapesti színházak teljes profiljával működnek /természetesen a Babszínház kivételével/, - egyesek még operaműsort is adnak. Valamennyi színház jelentős számban ad operettekét, - átlag előadásai kb. 35-40 %-ában. Mellett a színház székhelyén, illetve székhelyein rendezett előadásokon kívül évi 160 halusi, bányai- és ipartelep-i, építkezési és mezővárosi vendégelőadást is rendeznek. A vendégelőadások műsorterve általában azonos a székhelyi előadásokéval, ha valamivel fokozottabban adnak is elő mezőgazdasági témájú darabot. Lényegében azonban leviszik vendégelőadásaikban a technikailag lévithető egész repertoárt.

Műsortervünk, melyet az alábbiakban részletezünk, általában az I. félévről konkrét, a II. félévről vázlatosabb. Vidéki színházainknál a II. félévben több darab helyét üresen hagytuk, miután a II. félév vidéki műsorterve részben függvénye az I. félév budapesti előadásainak, illetve azok sikerének.

Műsorpolitikánk összeállításához a tavalyi évad tanulmányai nem adtak elég alapot. A tavalyi évad munkája úgy is alaposabban kiértékelve, megvitatva még nincsen. Mégis az eddigi tanulmányok alapján a műsorterv összeállításánál a legfontosabb darabok repertoáron tartása mellett és a politikailag keljes tematikus arányok figyelembevételével szempontként figyelembe vettük, hogy

- a./ elsősorban az új magyar darabok iratását és előadását tekintsük feladatnak,
- b./ a szovjet daraboknál a tematikailag, mondanivaló szempontjából számunkra döntő fontosságú és kiemelkedő értékű művek kerüljenek elsősorban számításba,
- c./ népi demokratikus darabok az elmúlt évadnál nagyobb számban kerüljenek műsorra,
- d./ a műsortervet országos egységként is vizsgálva vidéken is tartassuk eredeti bemutatókat, elsősorban magyar és népi demokratikus darabokból,
- e./ mindemellett a klasszikusok és nyugati haladó művek továbbra is műsoron maradjanak, illetve műsorra kerüljenek.

Fenti szempontokat műsortervünkben azonban nem sikerült minden szempontból következetesen véghezvinni. Mészen emiatt műsortervünknek vannak gyengéi és vitás pontjai, amelyeket évközben lehetőség szerint ki kell küszöbölni, illetve meg kell oldani. Ezek a gyengék, vitás pontok a következők:

- a./ A magyar darabok zöme idén is még bizonytalan állapotban van. Bár kétségtelen, hogy tárgyalás nem kevés iróval folyik /az alatt feltüntetendőkön kívül is/ mégis egyes darabok, csak ígért, vagy félkész állapot stádiumában vannak.
- b./ Gyengén állunk főleg a magyar üzemi téma terén. Súlyosabbá teszi a helyzetet, hogy ezt a hiányt a külföldi darabok is csak részben pótolják.
- c./ Bár helyes, hogy a szovjet daraboknál idén fokozottan fordultunk a szovjet klasszikusok, a szovjet polgárháború történelmi múltja felé, de ez túlzottan szovjet életéről szól, mai témáju és közvetlen aktualitású darabok rovására történik. Mivel ez vitás kérdés volt igazgatói megbeszélésen is és a színházak műsortervükben /az egy Irjusági Színház kivételével/ csak szovjet polgárháborús darabot hoztak javaslatba, az új témáju szovjet darabok kiválasztásában még lemaradás van.

Fentiekből világossá válik az a feladat is, hogy a jövőben rokozottan központosítani kell - a Szövetség útján - műsorpolitikánk megtervezését, elsősorban a magyar darabok vonalán. Elő kell készíteni a következő évad /1952/53/ tematikai össztervét és annak megfelelően

- a./ rendelésre iratni tematikai /tárgyrőri megköttéssel/ új magyar darabokat, a filmforgatókönyv-rendelés mintájára. Fokozott központosításra itt azért van szükség, mert míg a Filmgárnál egyetlen gyár kezében van a filmgártás egész műsorpolitikája, addig színház területén 15 színház lényegében bizonyos ideig külön dolgozik és az írókkal külön tárgyal. Természetes, hogy a színházak és írók közötti kapcsolatnak nem gyengítésére, hanem további erősítésére van szükség, mégis helyesnek látszik ezt a kapcsolatot egy előzetes összterv alapján szervezni.
- b./ alaposabban és tematikai terv szerint is válogatni a külföldi darabok között. Itt is bizonyos fokozott összpontosításra, vagy módszerváltoztatásra van szükség, elsősorban a szovjet darabok beszerzésének módját kell megvizsgálni.

Fentieknek megfelelően budapesti és vidéki színházaink műsorterve /a Baluszínház kivételével/ az 1951/52-ben a következő:

Dolgoznak Fehér Klára új darabján, valamint a Tildi és a Copperfield Dávid dramatizálásán. Tárgyalások folynak új magyar mesejátékról. /Eltűszentett birodalom./

Fővárosi Operett Színház

Igazgató: Gáspár Margit
Főrendező: Apáthy Imre

- 1 Mikszáth-Sárközi: A szolistyei asszonyok.
Dramatizálja: Semsei és Benedek A.
- 2 Offenbach: Orfeusz az alvilágban
Átdolgozza: Hámos György
Új szövege: a Fehér ház és az amerikai alvilág kapcsolatait szatirizálja.
- 3 Dékány-Farkas: Zengő erdő
Nyári gyakorlaton lévő agrár-főiskolások és a tiszai erőmű fiataljainak versenye a villamosításért.
- 4 Lehár: Luxemburg grófja
Átdolgozza: Darvas Szilárd
- 3 Urbán-Ránki: Bábobukra /Szivárvány/
Verses népi játékokra épülő operett. Alapgondolata a városi és falusi kultúra összeforrása.

Hámos-Székelly: Arancsillag
Dunajevszkij: Szabad szél
Miljutyin: Havasi kúrt.

Bábszínház

Igazgató: Bod László
Főrendező: Szegő Iván.

- Mészöly Miklós: Terülj táská
Mesejáték. A lusta bűnhődéséről, a szorgalmas jutalmazásáról.
- Matvejeva: Csodálatos kalucsni Babonaellenes mese.
- Kovács-Vajda: Liliom espressó
Felnőtteknek való műsor.
Szatíra Budapest életéből.
- Tamási Aron: Dubos vitéz
- Totai Sándor: Kinizsi Pál
- Tersánszki J. Jénő: Misi mókus

Tarahovszkaja: A csuka parancsára
Landau: A nyúl meg a kandur
Maljerevszkij: A csodálatos farkas /mongol mese/
Sztárparádé /felnőtt műsor. A tavalyi műsor átdolgozása./